Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

III. część.

Wydano i rozesłano: 21. Listopada 1849.

Przegląd treści: Stronica.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

III. Stück.

Ausgegeben und versendet am 21. November 1849.

Inhalts-Uebersicht: Seite

12.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 27. Października 1849,

ważność mające dla Austryi powyżej i poniżej rz. Ens, Solnogrodu, Styryi, Karyntyi, Krajny, Gorycyi i Gradyski, Istryi, Tryestu, Czech, Morawii, Szląska, Galicyi, Lodomeryi i Bukowiny;

z przepisem prowizorycznym co do postępowania w sporach względem naruszenia posiadania.

Na wniosek ministra sprawiedliwości i za doradą Rady ministrów raczył Najjaśniejszy Pan najwyższą rezolucyą z dnia 27. Października r. b. dla krajów koronnych: arcyksięstwa Austryi powyżej i poniżej rz. Ens; księstwa Solnogrodu; księstwa Styryi; królestwa Illiryi, składającego się z księstwa Karyntyi, księstwa Krajny, uksiążęconego hrabstwa Gorycyi i Gradyski, margrabstwa Istryi i miasta Tryestu z jego okręgiem; królestwa Czech; margrabstwa Morawii; księstwa górnego i dolnego Szląska; królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecima i Zatora, jednakże z wyłączeniem wielkiego-księstwa Krakowa; i dla księstwa Bukowiny — co do postępowania w sporach względem naruszenia posiadania następujące prowizoryczne wydać rozporządzenie:

Prowizoryczne rozporządzenie.

Aby przy naruszeniach posiadania wszelkiego rodzaju, osobliwie przy sporach względem granic i przy wodociągach lub dziełach wodnych, o ile takowe do kompetencyi sądów cywilnych wyłącznie należą, owe środki prawne i sędziowskie zarządzenia, jakie powszechna księga ustaw cywilnych w ogólności, a szczególnie w rozdziale pierwszym drugiej części, ku obronie zagrożonego, lub przywróceniu naruszonego stanu posiadania urządziła, bez rozwlekłości procesowej w działalność wprowadzić, stanowi się, stósownie do najwyższego zezwolenia, tak dla stron jak dla sądów następujące sumaryczne postępowanie (in possessorio summarissimo).

§. 1.

Dopóki nowa sądów organizacya do skutku przywiedzioną nie będzie, sprawy, tyczące się naruszenia posiadania, w sądach następujących odbywane być mają.

a) Jeżeli rzecz, do której się spór co do posiadania odnosi, w obrębie sądu miejscowego cesarskiego (sądu miejskiego i szlacheckiego, sądu tak zwanego „Pfleggericht," sądu powiatowego), znajduje się, tedy rozprawa wyłącznie do tego sądu należy.

b) Jeżeli rzecz, której się naruszenie posiadania tyczy, w obrębie miasta znajduje się, w którem magistrat z sądownictwem cywilnem istnieje, w ówczas rozprawa wszelkich spraw, tyczących się naruszenia posiadania, wyłącznie do magistratu należy.

c) Jeżeli spór co do posiadania odnosi się do rzeczy, znajdującej się w zamkniętym sądownictwa obrębie sądu miejscowego niecesarskiego, tam rozprawa do tegoż sądu należy; a w przypadku, gdyby w onem miejscu sądownictwo do więcej urzędów sądowych niecesarskich należeć miało, do urzędu sądowego owej zwierzchności, której w miejscu, gdzie się przedmiot sporu znajduje, zarazem urzędowanie polityczne przystoi.

12.

Kaiserliche Verordnung vom 27. October 1849,

gültig für Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Steiermark, Kärnthen, Krain, Görz und Gradiska, Istrien Triest, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien, Lodomerien und die Bukowina,

mit einer provisorischen Vorschrift über das Verfahren in Besitz-Störungs-Streitigkeiten.

Seine Majestät haben über Antrag des Justizministers und über Einrathen des Ministerrathes mit allerhöchster Entschliessung vom 27. October d. J. für die Kronländer: Erzherzogthum Oesterreich ob und unter der Enns; Herzogthum Salzburg; Herzogthum Steiermark; Königreich Illirien, bestehend aus dem Herzogthume Kärnthen, dem Herzogthume Krain, der gefürsteten Grafschaft Görz und Gradiska, der Markgrafschaft Istrien und der Stadt Triest mit ihrem Gebiete; Königreich Böhmen; Markgrafschaft Mähren; Herzogthum Ober- und Nieder-Schlesien; die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator, jedoch mit Ausschluss des Herzogthumes Krakau; und für das Herzogthum Bukowina folgende provisorische Verordnung über das Verfahren in Besitz-Störungs-Streitigkeiten zu erlassen geruht:

Provisorische Verordnung.

Um bei Besitzstörungen jeder Art, insbesondere bei Gränzstreitigkeiten und bei Wasserleitungen oder Wasserwerken, in so weit sie zur Competenz der Civilgerichte ausschliessend gehören, jene Rechtsmittel und richterlichen Verfügungen, welche das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch überhaupt, und insbesondere im ersten Hauptstücke des zweiten Theiles, zum Schutze des bedrohten, oder zur Wiederherstellung des gestörten Besitzstandes angeordnet, ohne processualische Weitläufigkeit in Wirksamkeit zu setzen, wird den Parteien und Gerichten in Gemässheit allerhöchster Genehmigung folgendes summarisches Verfahren (in possessorio summarissimo) vorgeschrieben.

§. 1.

Bis die neue Organisirung der Gerichte ins Werk gesetzt seyn wird, ist über Besitz-Störungs-Angelegenheiten bei folgenden Gerichten zu verhandeln:

a) Befindet sich die Sache, auf welche sich die Besitzstreitigkeit bezieht, in dem Sprengel eines landesfürstlichen Ortsgerichtes (Stadt- und Landrechtes, Pflegegerichtes, Bezirksgerichtes), so gehört die Verhandlung ausschliesslich vor dieses Gericht.

b) Befindet sich die Sache, worauf sich die Besitzstörung bezieht, im Burgfrieden einer Stadt, in welcher ein Magistrat mit Civil-Gerichtsbarkeit besteht, so gehört die Verhandlung aller Besitz-Störungs-Angelegenheiten ausschliesslich vor den Magistrat.

c) Bezieht sich die Besitzstreitigkeit auf eine Sache, welche sich in einem geschlossenen Gerichtssprengel eines nicht landesfürstlichen Ortsgerichtes befindet, so gehört die Verhandlung vor dieses Gericht; dagegen im Falle, wenn mehreren nicht landesfürstlichen Justizämtern in dem Orte die Gerichtsbarkeit zustehen sollte, vor das Justizamt jener Obrigkeit, der in dem Orte, wo sich der Gegenstand des Streites befindet, zugleich die politische Amtsverwaltung zusteht.

d) Atoliż jeżeliby w przypadkach pod c) oznaczonych spór co do posiadania odnosić się miał na dobro nieruchome, i przytem dawniejszy pan włości interesowanym był, na ten czas takowe sporne co do posiadania sprawy do sądu szlacheckiego dotyczącego wytoczyć należy, który wedle okoliczności albo sam postępowanie przedsięwziąść i względem tego wyrokować, albo inny bezinteresowny, przedmiotowi sporu bliżej leżący sąd, albo z pomiędzy siebie komisarza, do wykonywania urzędu sędziowskiego upoważnionego, albo nareszcie w Galicyi komornika granicznego, na urząd sędziowski egzaminowanego, ku niezawisłej rozprawie i rozstrzygnieniu w pierwszej instancyi, zesłać może.

e) Co do kosztów komisarzowi lub komornikowi granicznemu przez strony zaliczyć lub wynagrodzić się mających, rozstrzyga sąd szlachecki zsyłający, do którego też i w tym przypadku rekurs przeciw ostatecznemu wyrokowi, stósownie do §. 17. rozporządzenia niniejszego, ku dalszemu przesłaniu do sądu apelacyjnego podanym być ma.

f) W razie interesowności sądu przynależnego sąd bezinteresowny, przedmiotowi sporu najbliżej leżący, właściwym jest, jeżeli ten podług postanowień powyższych w ogólności do rozstrzygnienia spraw względem naruszenia posiadania powołany jest.–

Z zaprowadzeniem nowych sądów sądownictwo w spornych co do posiadania sprawach do sądów powiatowych przejdzie, a jeżeli naruszenie posiadania do nieruchomego odnosi się dobra, tedy rozprawa takowego sporu do onego powiatowego sądu należy, w którego obrębie dobro nieruchome leży, bez względu na księgę publiczną, w której takowe wciągnięte. Nawet i fiskus przy takowych sporach jako skarzyciel i oskarzony juryzdykcyi tychże władz sądowych podlega, bez względu na uprzywilejowany sąd jego.

§. 2.

Gdyby kto w posiadaniu rzeczy lub prawa ukrzywdzonym, lub też od posiadania tegoż bezprawnie był odsuniętym, takowy natychmiast a najdalej w dniach trzydziestu od otrzymanej wiadomości co do naruszenia, z włączeniem dni feryalnych, pomocy sędziego wezwać, i swe żądanie dokładnie oznaczyć ma (powszechna księga ustaw cywilnych §§. 339, 345, 346, 347 i 851). Po upływie tegoż czasu posiadacz, mniemający się być napastowanym, do zwyczajnej na drodze prawa skargi o posiadanie (possessorium ordinarium) odeslanym być ma.

§. 3.

Względem naruszonego posiadania jak najspieszniej ustnie postępować należy. Postępowanie i na dniu feryalnym każdego razu przedsięwziąść można. Skarga co do naruszonego posiadania albo piśmiennie zaniesioną albo ustnie do protokołu podaną być może. W pierwszym razie zewnątrz na podaniu te słowa: „naglące z powodu naruszonego posiadania" umieścić należy.

§. 4.

Od rozpraw względem naruszonego posiadania adwokaci nie wyłączają się.

§. 5.

W temże sumarycznem postępowaniu sędzia z urzędu na uwadze mieć, i strony do tego naprowadzać winien, że jedynie tylko o wyjaśnienie i dowód czynu ostatniego rzeczywistego stanu posiadania i nastąpionego naruszenia, chodzi, i że rozporzą-

d) *Sollte sich jedoch in den unter c) bezeichneten Fällen die Besitzstreitigkeit auf ein unbewegliches Gut beziehen, und dabei der vormalige Grundherr betheiligt seyn, so sind solche Besitzstreitsachen bei dem betreffenden Landrechte anhängig zu machen, welches nach Umständen entweder selbst das Verfahren vornehmen und hierüber entscheiden, oder ein anderes dem Streitgegenstande näher gelegenes unbefangenes Gericht oder aus seiner Mitte einen zur Ausübung des Richteramtes befähigten Commissär, oder endlich in Galizien einen für das Richteramt geprüften Gränzkämmerer zur selbständigen Verhandlung und Entscheidung in erster Instanz deligiren kann.*

e) *Ueber die dem Commissäre oder Gränzkämmerer von den Parteien vorzuschiessenden oder zu ersetzenden Kosten entscheidet das delegirende Landrecht, bei welchem auch in diesem Falle der Recurs gegen den Endbescheid nach Masgabe des §. 17 dieser Verordnung zur weiteren Beförderung an das Appellationsgericht zu überreichen ist.*

f) *Im Falle der Befangenheit des zustehenden Gerichtes ist das der Streitsache zunächst gelegene unbefangene Gericht competent, in sofern dasselbe nach den obigen Bestimmungen überhaupt zur Entscheidung von Besitz-Störungssachen berufen ist.*

Mit Einführung der neuen Gerichte übergeht die Gerichtsbarkeit in Besitz-Streitsachen auf die Bezirksgerichte, und bezieht sich die Besitzstörung auf ein unbewegliches Gut, so gehört die Verhandlung einer solchen Streitigkeit vor jenes Bezirksgericht, in dessen Sprengel das unbewegliche Gut, ohne Rücksicht auf das öffentliche Buch, in welchem dasselbe inne liegt, gelegen ist. Auch der Fiscus ist bei diesen Streitigkeiten als Kläger und als Beklagter der Jurisdiction dieser Gerichtsbehörden unterworfen, ohne Rücksicht auf seinen privilegirten Gerichtsstand.

§. 2.

Wenn Jemand in dem Besitze einer Sache oder eines Rechtes beeinträchtigt, oder wenn er dieses Besitzes widerrechtlich entsetzt worden, hat derselbe sogleich und längstens in dreissig Tagen von der erlangten Wissenschaft der Störung, mit Einschliessung der Ferialtage, die richterliche Hilfe anzusuchen, und sein Begehren genau auszudrücken (allgemeines bürgerliches Gesetzbuch §§. 339, 345, 346, 347 und 851). Nach Verlauf dieser Zeit ist der angeblich gestörte Besitzer zur ordentlichen Besitzklage im Rechtswege (possessorium ordinarium) *zu verweisen.*

§. 3.

Ueber den gestörten Besitz ist auf das Schleunigste mündlich zu verhandeln. Die Verhandlung kann auch an jedem Ferialtage aufgenommen werden. Die Klage des gestörten Besitzes kann schriftlich überreicht oder mündlich zu Protokoll gegeben werden. Im ersteren Falle sind auf der Eingabe von Aussen die Worte: „Dringend wegen gestörten Besitzes" anzumerken.

§. 4.

Von den Verhandlungen über gestörten Besitz sind Rechtsfreunde nicht ausgeschlossen.

§. 5.

In diesem summarischen Verfahren hat der Richter von Amtswegen sich gegenwärtig zu halten, und die Parteien dahin zu leiten, dass es einzig auf die Erörterung und den Beweis der Thatsache des letzten factischen Besitzstandes, und der erfolgten Störung

dzenie sędziego lub wyrok do obrony i przywrócenia posiadania naruszonego ogranicza się.

Ktoby posiadania dopiero nabyć lub mocniejsze do posiadania prawo popierać chciał, ten do zwyczajnej drogi prawa udać się winien, na której też pytania co do tytułu, rzetelności i nierzetelności posiadania jako i pretensye co do wynagrodzenia załatwione być mają, gdyby te ostatnie dobrowolnie przyznanemi nie były (powszechna księga ustaw cywilnych §§. 320, 328, 335, 339, 372, 373 i 384).

Skarzyciel więc do dokładnego oznaczenia żądania a każda strona do wyraźnych oświadczeń względem czynów, przez swego przeciwnika wytoczonych, zobowiązaną być ma.

Przepisy, stósownie do dekretu nadwornego z dnia 25. Stycznia 1822 l. 1832 ważność mające, w dekrecie nadwornym z dnia 7. Listopada 1820 pod l. 1714 zawarte, tyczące się rozprawy i rozstrzygnienia co do zarzutu niewłaściwości sądu, albo że w ogólności przedmiot nie sposobi się do rozprawy u władz sądowych, nie stosują się do postępowania względem naruszeń posiadania, lecz sądy, jeżeli ten zarzut za niedostateczny uznają, takowy zamiast oddzielnem orzeczeniem, dopiero tym samym wyrokiem ostatecznym odrzucić mają, którym w głównej rzeczy orzekają, przeciw któremu stronom, także i co do zarzutu niewłaściwości sądu służy droga do zażalenia podług postanowień §. 16—17.

Sądy przeto winny są wprawdzie zakresy sądownictwa swego zawsze mieć na uwadze, a podania tyczące się przedmiotów, wedle ustaw ich juryzdykcyi nie uległych, natychmiast albo podczas toku rozprawy albo też po ukończeniu onejże zwrócić, ale nigdy dozwalać nie powinny, by z powodu zarzutu niewłaściwości sądu oddzielna rozprawa była przedsiębraną, którą raczej z rozprawą w rzeczy głównej połączyć należy.

§. 6.

Sędzia obie strony przywołać winien na czas jak najkrótszy, a gdyby być mogło jeszcze na tenże sam dzień lub bezpośrednio następujący, z tem napomnieniem, że się ze wszystkiemi dokumentami i świadkami, na którychby się odwołać chciały, stawić mają, i że w razie niestawienia się jednej strony, podaniom jej przeciwnika, o ile takowe nie będą odparte przedłożonemi dowody, uwierzy i stósownie do nich zawyrokuje się.

§. 7.

Jeżeli już ze skargi poznać się daje, że się sądowe naoczne obejrzenie przedsięwziąść będzie miało, tedy sędzia zaraz pierwszy termin na miejscu sporu zarządzić i do tego w sztuce biegłych przywołać może.

§. 8.

Jeżeli stósownie do §§. 340 aż do 342 powszechnej księgi ustaw cywilnych (obywatelskich) przeciw przedsiębiorcy nowej jakiej budowli lub dzieła zakaz dalszego budowli prowadzenia przed rozsądzeniem rzeczy miejsce ma, tedy na żądanie skarzyciela zaraz przy załatwieniu skargi, co potrzeba, zarządzić się winno.

§. 9.

J w innych także przypadkach grożącego niebezpieczeństwa uszkodzenia bezprawnego pozwanemu bezwarunkowo lub za zabezpieczeniem nakazać można, aby, aż

ankomme, und die richterliche Verfügung oder das Erkenntniss auf den Schutz und die Wiederherstellung des gestörten Besitzes beschränkt sei.

Wer einen Besitz erst erwerben oder ein stärkeres Recht zum Besitze geltend machen will, muss den ordentlichen Rechtsweg ergreifen, in welchem auch die Fragen über Titel, Redlichkeit und Unredlichkeit des Besitzes und die Entschädigungsansprüche zu behandeln sind, wenn diese letzteren nicht freiwillig anerkannt werden (allgemeines bürgerliches Gesetzbuch §§. 320, 328, 335, 339, 372, 373 und 374).

Der Kläger ist daher zur genauen Bestimmung des Begehrens und jeder Theil zu deutlichen Erklärungen über die von seinem Gegner angeführten Thatsachen anzuhalten.

Die, zufolge Hofdecretes vom 25. Jänner 1822, Nr. 1832, geltenden, in dem Hofdecrete vom 7. November 1820, Nr. 1714, enthaltenen Vorschriften in Betreff der Verhandlung und Entscheidung über die Einwendung des nicht gehörigen Gerichtsstandes, oder dass überhaupt der Gegenstand nicht zur Verhandlung vor den Gerichtsbehörden geeignet sei, findet in dem Verfahren über Besitzstörungen keine Anwendung, sondern die Gerichte haben, wenn sie diese Einwendung nicht gegründet finden, dieselbe statt durch eine besondere Entscheidung, erst durch denselben Endbescheid, mit welchem sie über die Hauptsache erkennen, zu vevwerfen, wider welchen den Parteien auch in Beziehung auf die eingewendete Incompetenz des Gerichtes der Weg der Beschwerde nach den Bestimmungen der §§. 16—17 offen steht.

Die Gerichte sollen daher zwar stets die Gränzen ihrer Gerichtsbarkeit sich gegenwärtig halten, und die Gesuche über Gegenstände, welche nach den Gesetzen ihrem Gerichtsstande nicht unterworfen sind, sogleich oder im Laufe der Verhandlung oder auch nach dem Schlusse derselben zurückstellen, aber nicht gestatten, dass über die Einwendung des ungebührenden Gerichtsstandes eine besondere Verhandlung eingeleitet werde, welche vielmehr mit der Verhandlung über die Hauptsache zu vereinigen ist.

§. 6.

Der Richter hat beide Theile auf eine möglichst kurze Zeit, allenfalls noch auf eben denselben oder den nächstfolgenden Tag, mit dem Bedeuten vorzuladen, dass sie alle Urkunden oder Zeugen, worauf sie sich berufen wollen, mitzubringen haben werden, und dass im Falle des Ausbleibens einer Partei den Angaben ihres Gegners, so weit dieselben durch die vorgelegten Beweismittel nicht widerlegt werden, Glauben beizumessen, und denselben gemäss entschieden werden würde.

§. 7.

Erhellet schon aus der Klage, dass ein gerichtlicher Augenschein vorzunehmen sein werde, so kann der Richter sogleich die erste Tagsatzung an Ort und Stelle vornehmen und Kunstverständige dazu vorladen.

§. 8.

In sofern nach den §§. 340 bis 342 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches gegen den Unternehmer eines neuen Baues oder Werkes ein Verbot stattfindet, den Bau vor Entscheidung der Sache fortzusetzen, soll darüber auf Ansuchen des Klägers sogleich bei Erledigung der Klage das Nöthige verfügt werden.

§. 9.

Auch in andern Fällen der dringenden Gefahr widerrechtlicher Beschädigung kann dem Beklagten unbedingt, oder gegen Sicherstellung auferlegt werden, sich bis zum Ausgange der

do ukończenia rzeczy, końcem uniknienia stósownej kary pieniężnej lub aresztu wstrzymał się wszelkich tego rodzaju działań, lub wszelkich w przedmiocie sporu zmian.

§. 10.

Nawet podczas rozpoczętej a nieukończonej jeszcze rozprawy temczasowe urządzenia żądane a przez sędziego ku zapobieżeniu gwałtom lub ku odwróceniu niepowetowanej szkody zaprowadzone być mogą, zwłaszcza kiedy to sporną jest rzeczą, kto w prawem znajduje się posiadaniu.

Sędzia w tem celu więc albo stósownie do §. 347, powszechnej księgi ustaw cywilnych sekwestracyą zarządzić, albo obu stronom wszelkich działań co do posiadania zakazać, albo sporny przedmiot tej stronie powierzyć winien, która przeciwnikowi swemu zabezpieczenie daje, albo z innych jakowych względów do obrony sądowej, podług prawnego rozważenia wszelkich okoliczności, większe prawo ma.

§. 11.

Jeżeliby się na wyznaczonym terminie jedna z stron nie stawiła, tedy stan posiadania, jaki przez strony obecne podanym został, o ile takowe podania nie są odparte dowodami przedłożonemi, za prawdziwy uznanym i wyrokiem zaocznym utrzymanym być ma. Jeżeli zaś obie stawiły się strony, na ten czas sędzia starania przyłożyć winien, aby ugodę do skutku przywiódł w rzeczy głównej lub przynajmniej w jednem aż do rozstrzygnienia onejże ważność mającem temczasowem urządzeniu, a gdyby się to nie udało, w ówczas w przyzwoitym porządku, wszelakoż tylko w przedmiocie naruszonego posiadania postępuje się.

§. 12.

Odroczenie terminu bez porozumienia się obu stron miejsca mieć nie powinno, skoro rozprawie rzeczy nie stoi na zawadzie przeszkoda oczywiście nieprzezwyciężona.

§. 13.

Co do spornych czynu okoliczności w razie potrzeby zaraz świadków i w sztuce biegłych z urzędu protokolarnie wysłuchać należy.

Ilu i których świadków lub w sztuce biegłych wysłuchać i jakie pytania im przedłożyć się winno, to decyzyi sędziego pozostawia się.

§. 14.

Świadków i w sztuce biegłych sposobem w ustawie postępowania sądowego przepisanym pod przysięgę wziąść należy.

Odbieranie przysięgi od stron w postępowaniu takowem miejsca nie ma.

§. 15.

Po ukończonej rozprawie natychmiast i ile możności jeszcze tego samego dnia wyrokiem, który powody rozstrzygnięcia w sobie mieścić musi, rozsądza i takowy obu stronom niezwłocznie dostawia się.

Rozstrzygnięcie to służy tylko jako temczasowe prawidło dla ostatniego rzeczywistego posiadania stanu, albo, stósownie do ustawy (powszechna księga ustaw cywilnych §§. 340 aż do 343), prowizorycznie orzeka zakaz lub zabezpieczenie; takowe żadnej stronie nie zabrania, mocniejsze do posiadania prawo i zawisłe od tegoż prawne pretensye w drodze zwyczajnego postępowania podług powyższego rozporządzenia (§. 5) popierać.

Sache aller Handlungen dieser Art, oder aller Veränderungen mit dem Gegenstande des Streites bei Vermeidung angemessener Geld- oder Arreststrafe zu enthalten.

§. 10.

Selbst während der angefangenen und noch nicht beendigten Verhandlung können einstweilige Verfügungen begehrt und von dem Richter zur Verhütung von Gewaltthätigkeiten oder zur Abwendung eines unwiederbringlichen Schadens getroffen werden, insbesondere dann, wenn es streitig ist, wer sich im echten Besitze befindet.

Der Richter hat zu solchem Ende entweder, dem §. 347 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches gemäss, eine Sequestration anzuordnen, oder beiden Theilen alle Besitzhandlungen zu untersagen, oder den streitigen Gegenstand derjenigen Partei anzuvertrauen, welche ihrem Gegner Sicherheit leistet, oder in andern Rücksichten auf den Schutz des Gerichtes nach rechtlicher Erwägung aller Umstände grösseren Anspruch hat.

§. 11.

Wenn bei der angeordneten Tagsatzung eine Partei nicht erscheint, so ist der Besitzstand, wie er von den anwesenden Parteien angegeben worden, für wahr zu halten, in soferne diese Angaben durch die vorgelegten Beweismittel nicht widerlegt werden, und durch einen Contumazbescheid zu handhaben.

Erscheinen beide Theile, so soll der Richter versuchen, über die Hauptsache oder wenigstens über eine bis zur Entscheidung derselben giltige provisorische Verfügung einen Vergleich zu Stande zu bringen; gelingt dieses nicht, so wird in gehöriger Ordnung, jedoch bloss über den gestörten Besitz verhandelt.

§. 12.

Eine Erstreckung soll ohne Einverständniss beider Theile nicht stattfinden, wenn der Verhandlung der Sache nicht ein offenbar unüberwindliches Hinderniss entgegensteht.

§. 13.

Ueber die streitigen Thatumstände sind nöthigen Falls sogleich Zeugen oder Kunstverständige von Amtswegen zu Protokoll zu vernehmen.

Dem Ermessen des Richters bleibt überlassen, wie viele und welche Zeugen oder Kunstverständige vernommen, und welche Fragen ihnen gestellt werden sollen.

§. 14.

Zeugen und Kunstverständige sind auf die in der Gerichtsordnung vorgeschriebene Art zu beeiden.

Eine Vereidung der Parteien findet in diesem Verfahren nicht Statt.

§. 15.

Nach geschlossener Verhandlung wird sogleich, und wo möglich noch an demselben Tage durch einen Bescheid, welcher auch die Entscheidungsgründe enthalten muss, erkannt, und derselbe beiden Theilen unverzüglich zugestellt.

Die Entscheidung gilt bloss als einstweilige Norm für den letzten factischen Besitzstand, oder sie spricht provisorisch nach dem Gesetze (allgemeines bürgerliches Gesetzbuch §§. 340 bis 343) eine Untersagung oder Sicherstellung aus; sie hindert keinen Theil, ein stärkeres Recht zum Besitze und die davon abhängigen Rechtsansprüche im ordentlichen Verfahren nach obiger Anordnung (§. 5) geltend zu machen.

§. 16.

Rekurs miejsce ma, z wyłączeniem wszelkich innych środków prawnych a szczególnie restytucyi, tylko przeciw wspomnianemu wyrokowi ostatecznemu pierwszego sędzi, ale nie przeciw rozporządzeniom sędziego w toku postępowania, przeciw którym każdej stronie pozostawia się, po nastąpionym ostatecznym wyroku zażalenie wraz z rekursem zanieść.

§. 17.

Rekurs ten do pierwszej instancyi w przeciągu dni ośmiu, z włączeniem dni feryalnych, piśmiennie zaniesionym albo ustnie do protokołu podanym, po upływie tego terminu zaś z urzędu odrzuconym być ma.

Jeżeli rekurs w przyzwoitym założony czasie, tedy sędzia pierwszej instancyi wszystkie akta natychmiast i bez wyznaczenia terminu do inrotulacyi, sądowi apelacyjnemu przesłać, i protokoły obejrzenia naocznego, zdania biegłych i wysłuchania świadków, gdyby je strony w odpisie nie przyłączyły, w originale załączyć ma.

§. 18.

Na wyrok pierwszej instancyi stronie wygrywającej, bez względu na nie upłyniony jeszcze termin do rekursu, lub na rekurs istotnie zaniesiony, natychmiast egzekucyą dozwolić należy.

Czy zaś podczas rekursu do wyższego sędzi urządzenia prowizoryczne przy pierwszem załatwieniu skargi lub podczas rozpraw zaprowadzone (§. 8, 9, 10) natychmiast znowu ustać, czy aż po zaszłej prawomocności wyroku trwać mają, to decyzyi sędziego pierwszej instancyi pozostawia się.

§. 19.

Jeżeli z rozprawy okazują się poznaki ciężkiego przestępstwa policyjnego lub zbrodni, tedy sąd przepisy ustawy karnej zachować, a zarazem z przedmiotem sporu, o ile do sądu cywilnego należy, wedle powyższych rozporządzeń, bez przerwy postępować winien.

Schmerling m. p.

13.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 27. Października 1849,

ważność mające dla Tyrolu i Vorarlbergu i dla Dalmacyi,

którem zaprowadza się zmiana niektórych postanowień przepisów, w tychże krajach koronnych, co do sumarycznego postępowania w sporach względem naruszenia posiadania, istniejących.

Na wniosek ministra sprawiedliwości i za doradą Rady ministrów raczył Najjaśniejszy Pan najwyższą rezolucyą z dnia 27. Października 1849 zezwolić, aby §§. 4, 6, 11 i 14 przepisu, dla Dalmacyi najwyższą rezolucyą z dnia 2. Marca 1830 *), a dla Tyrolu i Vorarlbergu najwyższą rezolucyą z dnia 29. Listopada 1836 **) wydanego, co do sumarycznego postępowania w sporach względem naruszenia posiadania

*) W zbiorze ustaw sądowych na stronicy 211, pod l. 2487.

**) W zbiorze ustaw prowincyonalnych dla Tyrolu i Vorarlbergu w tomie 24. na stronicy 219 i t. d.

§. 16.

Ein Recurs hat, mit Ausschliessung aller anderen Rechtsmittel und insbesondere der Restitution, nur gegen den erwähnten Endbescheid des ersten Richters statt, nicht aber gegen richterliche Verfügungen im Zuge des Verfahrens, wogegen die Beschwerde jedem Theile nach erfolgtem Endbescheide, zugleich mit dem Recurse, anzubringen vorbehalten bleibt.

§. 17.

Dieser Recurs ist bei der ersten Instanz binnen acht Tagen, mit Einschliessung der Ferialtage, schriftlich zu überreichen, oder mündlich zu Protokoll zu geben, nach Verlauf dieser Frist aber von Amtswegen zu verwerfen.

Wird in gehöriger Zeit der Recurs angebracht, so hat der Richter erster Instanz sämmtliche Acten sogleich und ohne Anordnung einer Inrotulirungs-Tagsatzung, an das Appellationsgericht zu befördern, und die Augenscheins- Kunstbefunds- oder Zeugenverhörs - Protokolle, wenn sie die Partcien nicht in Abschrift angeschlossen haben, in Original beizulegen.

§. 18.

Auf den Bescheid der ersten Instanz ist dem obsiegenden Theile, ohne Rücksicht auf die noch nicht verstrichene Recursfrist, oder auf einen wirklich angebrachten Recurs die Execution sogleich zu bewilligen.

Ob während des Recurses an den höhern Richter die bei der ersten Erledigung der Klage oder die während der Verhandlungen getroffenen provisorischen Verfügungen (§§. 8, 9, 10) sogleich wieder aufhören, oder bis nach eingetretener Rechtskraft des Bescheides fortdauern sollen, bleibt dem Ermessen des Richters erster Instanz überlassen.

§. 19.

Ergeben sich aus der Verhandlung Anzeigen einer schweren Polizeiübertretung oder eines Verbrechens, so hat das Gericht die Vorschriften des Strafgesetzes zu befolgen, zugleich aber über den Gegenstand des Streites, so weit er vor das Civilgericht gehört, nach den obigen Anordnungen unaufgehalten zu verfahren.

Schmerling *m. p.*

13.

Kaiserliche Verordnung vom 27. October 1849,

giltig für Tirol und Vorarlberg und für Dalmatien,

wodurch die Abänderung mehrerer Bestimmungen von den, in diesen Kronländern, bestehenden Vorschriften über das summarische Verfahren in Besitz - Störungs-Streitigkeiten verfügt wird.

*Seine Majestät haben über Antrag des Justizministers und Einrathen des Ministerrathes mit allerhöchster Entschliessung vom 27. October 1849 zu genehmigen geruhet, dass die §§. 4, 6, 11 und 14 der für Dalmatien mit der allerhöchsten Entschliessung vom 2. März 1830 *) und für Tirol und Vorarlberg mit der allerhöchsten Entschliessung vom 29. November 1836 **) erlassenen Vorschrift über das summarische Verfahren in Besitz-Störungs-Strei-*

---

*) *In der Justiz-Gesetzsammlung, Seite 210, Nr. 2487.*

**) *In der Provinzial-Gesetzsammlung für Tirol und Vorarlberg, 24. Band, Seite 219. u. ff.*

zmienione i w kraju koronnym Tyrolu i Vorarlberga jako też i w kraju koronnym Dalmacyi w następującej osnowie obwieszczone były:

§. 4.

Od rozpraw względem naruszonego posiadania adwokaci nie wyłączają się.

§. 6.

Sędzia obie strony przywołać winien na czas jak najkrótszy, a gdyby być mogło jeszcze na tenże sam dzień lub bezpośrednio następujący, z tem napomnieniem, że się ze wszystkiemi dokumentami i świadkami, na którychby się odwołać chciały, stawić mają, i że w razie niestawienia się jednej strony, podaniom jej przeciwnika, o ile takowe nie będą odparte przedłożonemi dowadami, uwierzy i stósownie do nich zawyrokuje się.

§. 11.

Jeżeliby się na wyznaczonym terminie jedna z stron nie stawiła, tedy stan posiadania, jaki przez strony obecne podanym był, o ile takowe podania nie są odparte dowodami przedłożonemi, za prawdziwy uznanym i wyrokiem zaocznym, utrzymanym być ma.

Jeżeli zaś obie stawiły się strony, na ten czas sędzia starania przyłożyć winien, aby ugodę do skutku przywiódł w rzeczy głównej lub przynajmniej w jednem aż do rozstrzygnięcia onejże ważność mającem temczasowem zarządzeniu; a gdyby się to nie udało, w ówczas w przyzwoitym porządku, wszelakoż tylko w przedmiocie naruszonego posiadania postępuje się.

§. 14.

Swiadków i w sztuce biegłych sposobem w ustawie postępowania sądowego przepisanym pod przysięgę wziąść należy.

Odbieranie przysięgi od stron w postępowaniu takowem miejsca nie ma.

Schmerling m. p.

14.

Rozrządzenie ministerstwa finansów z dnia 3. Listopada 1849,

którem obwieszcza się postępowanie z czteroprocentowemi eraryalnemi obligacyami stanów morawskich pod dniem 2. Listopada 1849, w seryi 366. przelosowanemi.

Odnośnie do niższo - austryackiego rozporządzenia okólnego z dnia 29. Października 1829 *) obwieszcza się: że czteroprocentowe eraryalne obligacye stanów morawskich de Sessione 6. Grudnia 1793, pod dniem 2. Listopada r. b. w seryi 366 przelosowane, a mianowicie od Nr. „20886" aż do „24731" włącznie w całkowitych kapitału ilościach wedle postanowień najwyższego patentu z dnia 21. Marca 1818**) na nowe, cztery procenta w monecie konwencyjnej przynoszące, rządowe obligacye wymieniają się.

Krauss m. p.

---

*) W n. a. prowincyonalnym zbiorze ustaw, tom. 11. str. 807.

**) W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń, tom. 46. str. 16.

tigkeiten abgeändert und im Kronlande Tirol und Vorarlberg und im Kronlande Dalmatien in nachstehender Fassung kundgemacht werden:

§. 4.

Von den Verhandlungen über gestörten Besitz sind Rechtsfreunde nicht ausgeschlossen.

§. 6.

Der Richter hat beide Theile auf eine möglichst kurze Zeit, allenfalls noch auf eben denselben oder den nächstfolgenden Tag, mit dem Bedeuten vorzuladen, dass sie alle Urkunden oder Zeugen, worauf sie sich berufen wollen, mitzubringen haben werden, und dass im Falle des Ausbleibens einer Partei, den Angaben ihres Gegners, so weit dieselben durch die vorgelegten Beweismittel nicht widerlegt werden Glauben beigemessen und denselben gemäss entschieden werden würde.

§. 11.

Wenn bei der angeordneten Tagsatzung eine Partei nicht erscheint, so ist der Besitzstand, wie er von den anwesenden Parteien angegeben worden, für wahr zu halten, in soferne diese Angaben durch die vorgelegten Beweismittel nicht widerlegt werden, und durch einen Contumazbescheid zu handhaben.

Erscheinen beide Theile, so soll der Richter versuchen, über die Hauptsache oder wenigstens über eine bis zur Entscheidung derselben giltige provisorische Verfügung einen Vergleich zu Stande zu bringen: gelingt dieses nicht, so wird in gehöriger Ordnung, jedoch bloss über den gestörten Besitz verhandelt.

§. 14.

Zeugen und Kunstverständige sind auf die in der Gerichtsordnung vorgeschriebene Art zu beeiden.

Eine Vereidung der Parteien findet in diesem Verfahren nicht Statt.

Schmerling *m. p.*

14.

Erlass des Finanzministeriums vom 3. November 1849,

womit die Behandlung der am 2. November 1849 in der Serie 366 verlosten, mährisch-ständischen Aerarial-Obligationen zu vier Percent kundgemacht wird.

*Mit Beziehung auf die (nieder-österr.) Circular-Verordnung vom 29. October 1829 *) wird bekannt gemacht: dass die am 2. November d. J. in der Serie 366 verlosten vierpercentigen Aerarial-Obligationen der Stände Mährens* de Sessione *6. December 1793, und zwar von Nr. „20886" bis einschliessig „24731" mit den ganzen Capitalsbeträgen nach den Bestimmungen des a. h. Patentes vom 21. März 1818 **) gegen neue, mit vier Percent in Conventions-Münze verzinsliche Staatsschuldverschreibungen umgewechselt werden.*

Krauss *m. p.*

**) In der nieder-österr. Provinzial-Gesetzsammlung, 11. Band, Seite 807.*

***) In der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, 46. Band, Seite 16.*

15.

Rozrządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 5. Listopada 1849,

moc mające dla krajów koronnych powyżej i poniżej rz. Ens, Solnogrodu, Czech, Morawii, Szlaska, Galicyi, Styryi, Illiryi. Tyrolu i Vorarlbergu,

którem postanawia się, iż rozporządzenia dekretu kancelaryi nadwornej z dnia 19. Września 1834 *) i dekretu nadwornego z dnia 24. Grudnia 1834 (l. 2679 z. u. s), tyczące się należnej do panów dóbr własności przewyższek w kasach sierocińskich, także i do takowych przewyższek, dopiero po wydaniu patentu z dnia 7. Września 1848 urosłych, dopóty stosują się, dopóki kasy sierocińskie pod odpowiedzialnym zarządem panów dóbr zostają.

Wszczęto wątpliwość, czyli zawarte w dekrecie kancelaryi nadwornej z dnia 19. Września 1834 i w dekrecie nadwornym z dnia 24. Grudnia 1834 (l. 2679 zbioru ustaw sądowych) postanowienie, że i pod jakiemi przypuszczeniami przewyżki w kasach sierocińskich jako własność pana dóbr uważane być mają, także i do przewyższek, od owego czasu a mianowicie od 7. Września 1848 urosłych, stosuje się.

Wcelu uchylenia tejże wątpliwości ministeryum sprawiedliwości zgodnie z ministeryami spraw wewnętrznych i finansów oświadcza, iż postanowienie wyż wzmiankowane niezawodnie także i do przewyższek, dopiero po wydaniu powyższych prawnych rozporządzeń a szczególnie i do przewyższek, dopiero od 7. Września 1848 w kasach sierocińskich urosłych, stosuje się, i że te przewyżki dopóty panom dóbr należą się, dopóki kasy sierocińskie pod ich odpowiedzialnym zarządem zostają.

Schmerling m. p.

---

*) Ob. tenże w zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń, w tom. 62. na stronicy 229. i 230.

15.

Erlass des Justizministeriums vom 5. November 1849,

wirksam für die Kronländer Oesterreich ob und unter der Enns, Salzburg, Böhmen, Mähren, Schlesien, Galizien, Steiermark, Illirien, Tirol und Vorarlberg,

womit bestimmt wird, dass die Anordnungen des Hofkanzleidecretes vom 19. September 1834 *) und des Hofdecretes vom 24. December 1834 (Nr. 2679 J. G. S.) bezüglich des, den Gutsherren gebührenden Eigenthums der Ueberschüsse der Waisencassen, allerdings auch auf die, erst nach Erlassung des Patentes vom 7. September 1848 hervorgekommenen derartigen Ueberschüsse in so lange Anwendung finden, als die Waisencassen unter Haftung der Gutsherren verwaltet werden.

Es wurde der Zweifel angeregt, ob die in dem Hofkanzleidecrete vom 19. September 1834 und dem Höfdecrete vom 24. December 1834 (Nr. 2679 der Justiz-Gesetzsammlung) enthaltene Bestimmung, dass und unter welchen Voraussetzungen Waisencassen-Ueberschüsse als ein Eigenthum des Gutsherrn zu betrachten seien, auch auf die seither und insbesondere seit dem 7. September 1848 entstandenen Ueberschüsse Anwendung finde.

Zur Beseitigung dieses Zweifels wird von dem Ministerium der Justiz einverständlich mit den Ministerien des Innern und der Finanzen erklärt, dass die vorgedachte Bestimmung allerdings auch auf die, erst nach der Erlassung obiger gesetzlicher Anordnungen und insbesondere auch auf die, erst seit 8. September 1848 hervorgekommenen Waisencassen-Ueberschüsse anzuwenden sei, und diese Ueberschüsse den Gutsherren so lange gebühren, als die Waisencassen unter ihrer Haftung verwaltet werden.

Schmerling m. p.

---

*) Siehe dasselbe in der Sammlung der politischen Gesetze und Verordnungen, 62. Band, Seite 229 und 230.